

Η οικονομική αποδοτικότητα των δήμων

Κωνσταντίνος Σαραβάκος
Σήφης Πλυμάκης
Χρήστος Μαντάς
Γιάννης Καλαντζάκης

Η οικονομική αποδοτικότητα των δήμων

Κωνσταντίνος Σαραβάκος

Συντονιστής ερευνών του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών και
Υποψήφιος διδάκτωρ του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Σήφης Πλυμάκης

Επίκουρος Καθηγητής Δημόσιας Πολιτικής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης
και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Χρήστος Μαντάς

Δρ. Κοινωνικών επιστημών στο Labour Market University του Leicester και Λέκτορας στο Μητροπολιτικό Κολλέγιο

Γιάννης Καλαντζάκης

Entrepreneur υπηρεσιών υγείας και πιστοποιημένος επαγγελματίας ιδιωτικότητας και βιωσιμότητας

Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών

&

Κέντρο Διεθνούς & Ευρωπαϊκής Πολιτικής Οικονομίας & Διακυβέρνησης – (ΚεΔΕΠΟΔ),
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου (Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων)

Πρώτη Έκδοση

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2023

Η οικονομική αποδοτικότητα των δήμων

Κωνσταντίνος Σαραβάκος, Συντονιστής ερευνών του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών και Υποψήφιος Διδάκτωρ του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Σήφης Πλυμάκης, Επίκουρος Καθηγητής Δημόσιας Πολιτικής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Χρήστος Μαντάς, Δρ. Κοινωνικών επιστημών στο Labour Market University του Leicester και Λέκτορας στο Μητροπολιτικό Κολλέγιο.

Γιάννης Καλαντζάκης, Entrepreneur υπηρεσιών υγείας και πιστοποιημένος επαγγελματίας ιδιωτικότητας και βιωσιμότητας.

Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών & Κέντρο Διεθνούς & Ευρωπαϊκής Πολιτικής Οικονομίας & Διακυβέρνησης (ΚεΔΕΠΟΔ)
Πρώτη Έκδοση.

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2023.

Σελιδοποίηση και σχεδιασμός: DPS Design.

Το Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών είναι η κύρια ανεξάρτητη, μη κρατική, μη κομματική φιλελεύθερη δεξαμενή σκέψης στην Ελλάδα. Έχει τη νομική μορφή της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας και έδρα την Αθήνα. Το όραμά μας είναι μια Ελλάδα πρότυπο οικονομικής και κοινωνικής ελευθερίας που παρέχει στους πολίτες της τη δυνατότητα να δημιουργήσουν και να επιδιώξουν τα όνειρα και τις φιλοδοξίες τους. Ο σκοπός του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών είναι να αυξήσει την επιρροή των φιλελεύθερων προτάσεων και ιδεών στον δημόσιο διάλογο και την πολιτική. Το έργο του περιλαμβάνει ερευνητικά προγράμματα, εκδόσεις και εκδηλώσεις που έχουν ως επίκεντρο την αύξηση της ατομικής ελευθερίας για κάθε πολίτη. Μάθετε περισσότερα στο www.kefim.org.

Το Κέντρο Διεθνούς & Ευρωπαϊκής Πολιτικής Οικονομίας & Διακυβέρνησης (ΚεΔΕΠΟΔ) είναι το επίσημο ερευνητικό κέντρο του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων). Ιδρύθηκε τον Αύγουστο του 2015 (ΦΕΚ 1812, 21 Αυγούστου 2015). Κύριος σκοπός του ΚεΔΕΠΟΔ είναι να αποτελέσει έναν επιστημονικό και έγκυρο φορέα διεξαγωγής πρωτογενούς έρευνας, μελέτης και ανάπτυξης της επιστημονικής γνώσης. Το αντικείμενο του ΚεΔΕΠΟΔ είναι η εφαρμογή και η προώθηση των πιο σύγχρονων επιστημονικών μεθόδων στα πεδία της Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Πολιτικής Οικονομίας και Διακυβέρνησης. Οι δραστηριότητες του ΚεΔΕΠΟΔ συνοψίζονται στην κάλυψη ερευνητικών και εκπαιδευτικών αναγκών σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, τόσο του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων και της Σχολής Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, όσο και του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου γενικότερα, στην εκπόνηση έρευνας, καθώς και στην παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής και κατάρτισης στα θέματα δραστηριότητάς του σε δημόσιους ή/και ιδιωτικούς φορείς. Μάθετε περισσότερα στο <http://www.kedepod.gr/?lang=el>.

Οι απόψεις που δημοσιεύονται στο κείμενο εκφράζουν τους συντάκτες του και όχι απαραίτητα τις απόψεις του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών και του Κέντρου Διεθνούς & Ευρωπαϊκής Πολιτικής Οικονομίας & Διακυβέρνησης.

Αυτή η μελέτη χορηγείται με άδεια Creative Commons Αναφορά Δημιουργού 4.0.

Μάθετε περισσότερα στο www.kefim.org.

Περιεχόμενα

5	Κύρια Ευρήματα
7	Εισαγωγή
10	Μεθοδολογικό Σημείωμα
10	Παρουσίαση κατηγορίας: Οικονομική διαχείριση
14	Τα δεδομένα της μελέτης
14	Η μέθοδος ποσοτικοποίησης του δείκτη
15	Οι περιορισμοί της έρευνας
16	Η δημοσίευση του Δείκτη Αποτελεσματικότητας Δήμων
18	Αποτελέσματα: Η οικονομική αποδοτικότητα των δήμων ανά κατηγορία
27	Αναφορές
27	Ευχαριστίες
28	Ερευνητική Ομάδα

Κύρια Ευρήματα

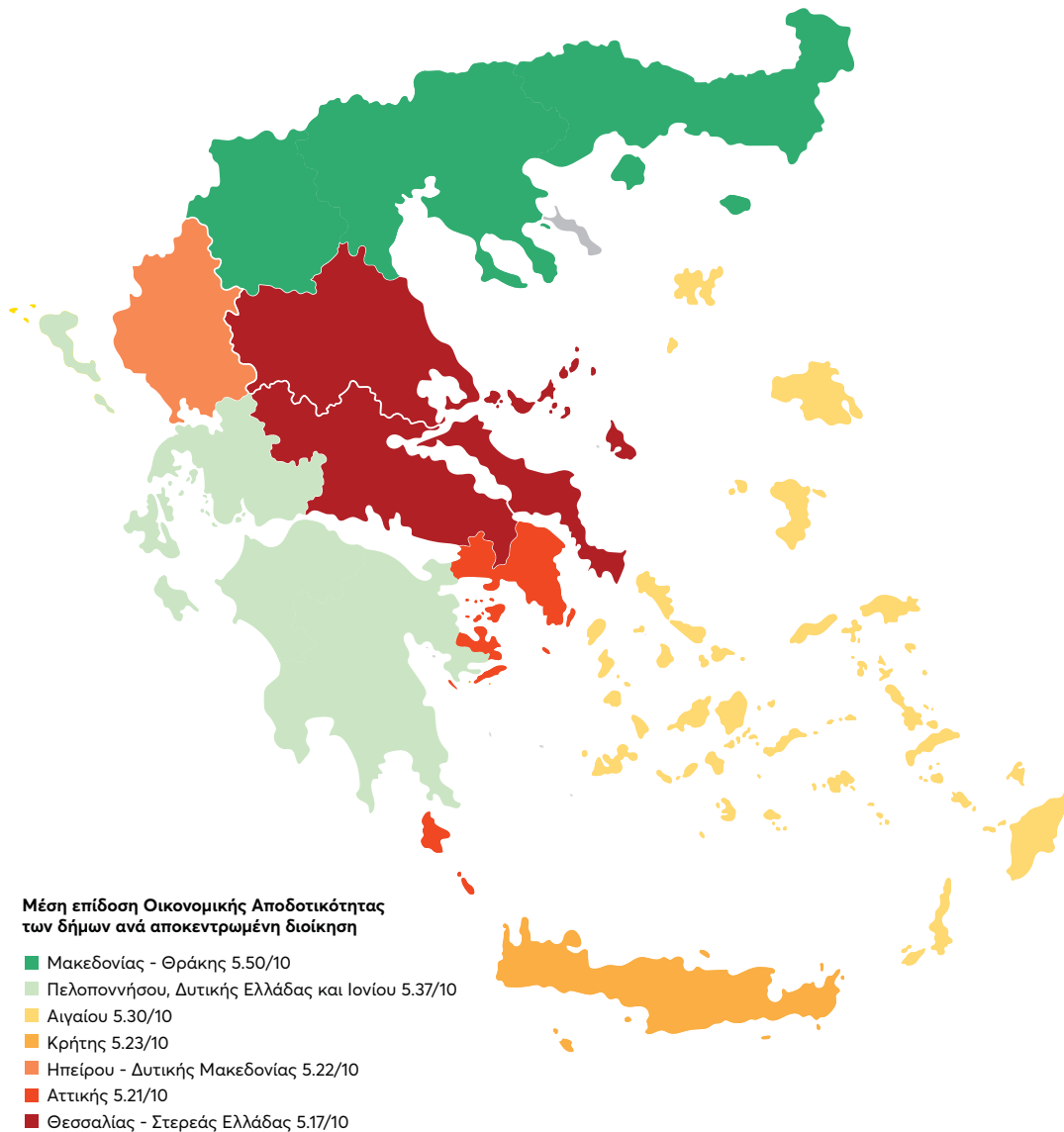
Τα βασικά συμπεράσματα για τα οικονομικά στοιχεία των δήμων το οικονομικό έτος 2021 είναι:

- Οι δήμοι παρουσιάζουν μικρή οικονομική αυτοτέλεια, αφού τα έσοδα τους προέρχονται κυρίως από την κρατική επιχορήγηση. Κατά μέσο όρο, μόνο το 36% των συνολικών τους εσόδων προέρχονται από ίδια έσοδα.
- Το σύνολο των ληξιπρόθεσμων οφειλών όλων των δήμων το 2021 αντιστοιχεί στο 1,6% των δαπανών τους, σημαντικά μειωμένες σε σχέση με τα προηγούμενα έτη.
- Το 2021 κανένας δήμος δεν κατάφερε να τηρήσει τον προϋπολογισμό του σε ποσοστό άνω του 80%, ενώ μόνο το 27% κατάφερε να τον τηρήσει σε ποσοστό άνω του 50%. Τα ποσοστά αυτά δεν παρουσιάζουν σημαντικές διακυμάνσεις την τελευταία πενταετία.
- Σε ότι αφορά τους προϋπολογισμούς επενδύσεων, το 2021 μόνο το 1% των δήμων τους τηρήσαν σε ποσοστό άνω του 50%. Τα ποσοστά αυτά δεν παρουσιάζουν σημαντικές διακυμάνσεις την τελευταία πενταετία.
- Η μέση επίδοση στην οικονομική αποδοτικότητα των δήμων είναι χαμηλή, ξεπερνώντας οριακά τη βάση.

Σύμφωνα με την αξιολόγηση των δήμων στην Οικονομική Διαχείριση για το έτος 2021, η οποία μετράει την αποδοτικότητα (*efficiency*) των διαθέσιμων πόρων τους με τα εξής κριτήρια: χαμηλότερη επιβάρυνση από φόρους και τέλη, συνέπεια προϋπολογισμού, χρηματοδότηση επενδύσεων, δημοσιονομική υγεία και οικονομική αυτοτέλεια, τα βασικά πορίσματα της μελέτης είναι:

1. Μικροί ηπειρωτικοί και μικροί ορεινοί δήμοι με μέση επίδοση 5,47/10.
  2. Μεγάλοι ηπειρωτικοί δήμοι με μέση επίδοση 5,44/10.
  3. Δήμοι μητροπολιτικών κέντρων με μέση επίδοση 5,31/10.
  4. Μικροί νησιωτικοί δήμοι με μέση επίδοση 5,22/10.
  5. Μεσαίοι ηπειρωτικοί δήμοι με μέση επίδοση 5,18/10.
  6. Μεγάλοι και μεσαίοι νησιωτικοί δήμοι με μέση επίδοση 5/10.
- Η μέση επίδοση στην οικονομική αποδοτικότητα των δήμων ανά αποκεντρωμένη διοίκηση έχει ως εξής:
    1. Μακεδονίας – Θράκης με μέση επίδοση 5,50/10.
    2. Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου με μέση επίδοση 5,37/10.
    3. Αιγαίου με μέση επίδοση 5,30/10.
    4. Κρήτης με μέση επίδοση 5,23/10.
    5. Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας με μέση επίδοση 5,22/10.
    6. Αττικής με μέση επίδοση 5,21/10.
    7. Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας με μέση επίδοση 5,17/10.

Χάρτης: Η μέση επίδοση στην οικονομική αποδοτικότητα των δήμων ανά αποκεντρωμένη διοίκηση.

Εισαγωγή

Η μελέτη αυτή αποτελεί προδημοσίευση ενός κεφαλαίου της έρευνας του Δείκτη Αποτελεσματικότητας Δήμων που θα δημοσιεύσουν από κοινού το Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών και το Κέντρο Διεθνούς & Ευρωπαϊκής Πολιτικής Οικονομίας & Διακυβέρνησης (ΚεΔΕΠΟΔ) του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και έχει ως στόχο να αξιολογήσει όλες τις δημοτικές αρχές της χώρας βάσει των επιδόσεών τους στα πεδία που αποτελούν τις βασικές τους αρμοδιότητες. Σκοπός του Δείκτη είναι να εντοπίσει τις βέλτιστες πρακτικές και να αναδείξει τα θετικά παραδείγματα των

δημοτικών αρχών που έχουν καταφέρει να αξιοποιούν αποτελεσματικά τους διαθέσιμους σ' αυτές πόρους. Ο Δείκτης έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να περιλαμβάνει όλα τα βασικά στοιχεία αξιολόγησης των Δήμων της χώρας με βασικό στόχο να λειτουργήσει ως αφορμή άμιλλας μεταξύ των δήμων, και να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο αξιολόγησης των δημοτικών αρχών για τους πολίτες.

Ο Δείκτης Αποτελεσματικότητας των Δήμων επιχειρεί να απαντήσει στο ερώτημα κατά πόσο αποτελεσματικοί είναι οι δήμοι στο έργο τους, προσεγγίζοντας την αποτελεσματικότητα (*effectiveness*) στο πλαίσιο της αποδοτικότητας (*efficiency*) και της συμμόρφωσής τους (*compliance*) ως προς το κανονιστικό πλαίσιο που τους δεσμεύει. Οι δύο βασικές έννοιες αξιολόγησης είναι η αποδοτικότητα των πόρων και η συμμόρφωση με το κανονιστικό πλαίσιο. Ο Δείκτης αποτελείται από 5 βασικές κατηγορίες και 109 ενδείκτες που αξιολογούν:

Σκοπός του Δείκτη είναι να εντοπίσει τις βέλτιστες πρακτικές και να αναδείξει τα θετικά παραδείγματα των δημοτικών αρχών που έχουν καταφέρει να αξιοποιούν αποτελεσματικά τους διαθέσιμους σ' αυτές πόρους.

- 1. Την οργάνωση και τη διακυβέρνηση:** το κατά πόσο ο δήμος δρα βάσει ενός συγκεκριμένου επιχειρησιακού πλάνου, με στοχοθεσία, διαφάνεια και λογοδοσία (αποτελείται από 25 ενδείκτες).
- 2. Την οικονομική διαχείριση:** την αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων, στοχεύοντας στις επενδύσεις για βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, με τη μικρότερη δυνατή επιβάρυνση του πολίτη (αποτελείται από 15 ενδείκτες).
- 3. Τις υπηρεσίες:** το εύρος υπηρεσιών που προσφέρει ο δήμος σε νέους, παιδιά, ηλικιωμένους, ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, τις υπηρεσίες πολιτισμού, άθλησης και εκπαίδευσης (αποτελείται από 33 ενδείκτες).
- 4. Τη βιωσιμότητα:** το κατά πόσο ο δήμος ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις για απορρίμματα, ανακύκλωση και πράσινη ανάπτυξη (αποτελείται από 24 ενδείκτες).
- 5. Την πολιτική προστασία:** τον βαθμό ετοιμότητας του δήμου για επέμβαση σε περιπτώσεις ανάγκης (αποτελείται από 12 ενδείκτες).

Βάσει της επίδοσης κάθε δήμου σε κάθε κατηγορία, δίνεται μία τελική βαθμολογία σε κάθε δήμο σε μία κλίμακα από 0 (χειρότερη επίδοση) έως 100 (καλύτερη επίδοση). Στο σχήμα που ακολουθεί παρουσιάζονται συνοπτικά οι βασικές κατηγορίες και υποκατηγορίες μέτρησης της αποτελεσματικότητας των δήμων στον Δείκτη. Σε καφέ φόντο παρουσιάζονται οι κατηγορίες που περιλαμβάνονται σε αυτή τη δημοσίευση, ενώ σε γκρι φόντο όσες δεν περιλαμβάνονται, αλλά θα αποτελέσουν κατηγορίες αξιολόγησης στην επόμενη, πλήρη, αξιολόγηση των δήμων.

Στην Ελλάδα η αξιολόγηση των δημοτικών αρχών είναι περιορισμένη έως ανύπαρκτη και αυτός είναι ο κύριος λόγος πραγματοποίησης αυτού του ερευνητικού εγχειρήματος. Σε άλλες χώρες, η αξιολόγηση των δήμων στηρίζεται στη δημοσίευση σύνθετων δεικτών αξιολόγησης του έργου των

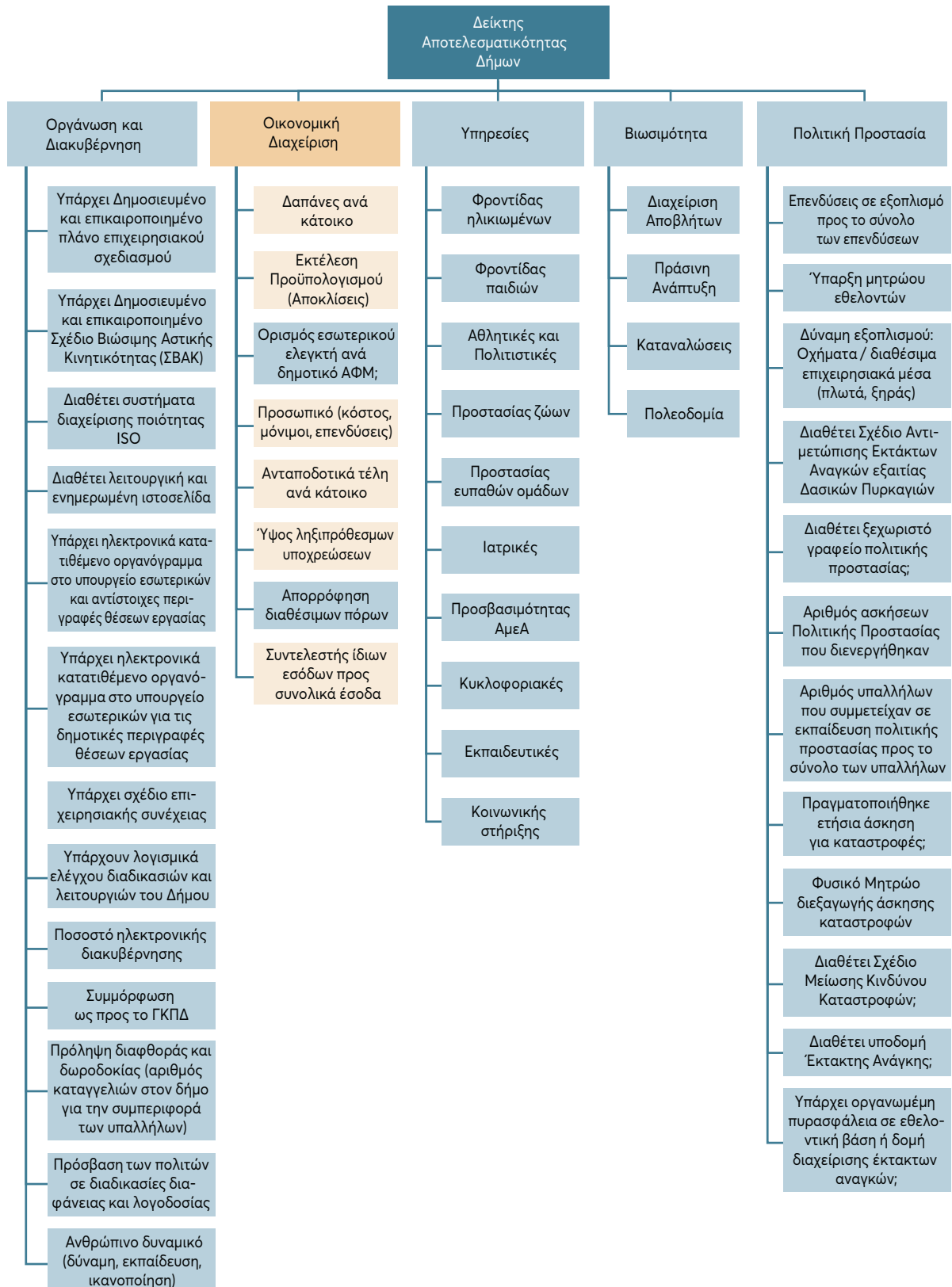
δημοτικών αρχών και η παρούσα μεθοδολογία στηρίζεται σε ανάλογα εγχειρήματα και ακολουθεί τις βέλτιστες πρακτικές που δίνονται από τη διαθέσιμη βιβλιογραφία.^[1]

Η προδημοσίευση του κεφαλαίου αυτού έχει ως στόχο να αναλύσει συγκεντρωτικά επιλεγμένους δείκτες της κατηγορίας Β. Οικονομική διαχείριση και να παρουσιάσει την συνολική επίδοση για τους δείκτες που έχουν επιλεγθεί, ανά κατηγορία. Η βαθμολογία και η κατάταξη όλων των δήμων κάθε κατηγορίας θα δημοσιευθεί στην πλήρη ανάλυση του Δείκτη με όλες τις σχετικές κατηγορίες αξιολόγησης. Η συνολική αξιολόγηση των δήμων σε όλες τις κατηγορίες προϋποθέτει τη συλλογή δεδομένων από τους δήμους και την επεξεργασία των στοιχείων αυτών, διαδικασία που έχει ξεκινήσει από τον Ιούνιο του 2023. Μέχρι την ολοκλήρωση της πλήρους αξιολόγησης, η συγκεκριμένη προδημοσίευση προσφέρει μία πρώτη ενδεικτική αλλά και αντικειμενική αξιολόγηση της οικονομικής αποδοτικότητας των δήμων, βάσει επίσημων ποσοτικών στοιχείων, στο πλαίσιο της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της αξιολόγησης των φορέων του κράτους.

[1] Ενδεικτικά, βλέπε σχετικά: [Municipal Performance Index \(MPI\)](#) (Ministry of Housing and Urban Affairs, Ινδία), [Lithuanian Municipal Performance Index](#) (LFMI, Λιθουανία, Ουγγαρία, Γεωργία, Κένυα, Λετονία, Βοσνία - Ερζεγοβίνη).

Σχήμα 1. Η δομή του Δείκτη Αποτελεσματικότητας Δήμων με τις βασικές κατηγορίες μέτρησης. Σε γκρι φόντο επισημαίνονται οι κατηγορίες που δεν περιλαμβάνονται σε αυτή τη δημοσίευση ενώ σε καφέ φόντο όσες περιλαμβάνονται.

Μεθοδολογικό Σημείωμα

Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζονται συνοπτικά τα βασικά μεθοδολογικά εργαλεία της μέτρησης της οικονομικής αποδοτικότητας των δήμων σε μία ενιαία κατηγορία, η μέθοδος ποσοτικοποίησης, και οι σχετικοί περιορισμοί αυτής της ερευνητικής προσπάθειας. Τέλος, αναφέρονται περισσότερες λεπτομέρειες ως προς τη δημοσίευση της πλήρους αξιολόγησης σε όλες τις κατηγορίες του Δείκτη Αποτελεσματικότητας Δήμων. Θα πρέπει να επισημανθεί πως σε αυτή την προδημοσίευση παρουσιάζεται μία από τις 5 βασικές κατηγορίες αξιολόγησης των δήμων και ως εκ τούτου αυτή η αξιολόγηση αφορά ένα μέρος της αποτελεσματικότητας των δήμων, συγκριμένα την οικονομική τους αποδοτικότητα. Συνεπώς, ακόμα και εάν ένας δήμος βαθμολογείται χαμηλά σε αυτή την κατηγορία, ενδέχεται η επίδοσή του σε άλλες κατηγορίες, αλλά και η συνολική του επίδοση, να διαφέρει προς τα πάνω (ή αντίστροφα προς τα κάτω), καθώς μπορεί για παράδειγμα οι υπηρεσίες που προσφέρει από τη συγκεκριμένη κατανομή πόρων ή η διαφάνεια και λογοδοσία που δείχνει να διαμορφώσουν έναν πολύ μεγαλύτερο (ή μικρότερο) συνολικό βαθμό στην επικείμενη δημοσίευση. **Αυτός είναι και ο λόγος που η μεγαλύτερη και πιο αξιόπιστη απάντηση των ερωτηματολογίων που έχουν σταλεί προς τους δήμους έχει τεράστια σημασία για την τελική διαμόρφωση της συνολικής βαθμολογίας.** Η βαθμολογία και η κατάταξη όλων των δήμων κάθε κατηγορίας θα δημοσιευθεί στην πλήρη ανάλυση του Δείκτη με όλες τις σχετικές κατηγορίες αξιολόγησης.

Παρουσίαση κατηγορίας: Οικονομική διαχείριση

Η ενότητα **B. Οικονομική Διαχείριση** μετράει την αποδοτικότητα (efficiency) των δήμων, δηλαδή την παραγωγή του βέλτιστου αποτελέσματος με το ελάχιστο δυνατό κόστος σε χρόνο, καθώς και οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους. Στην ενότητα B. Οικονομική διαχείριση περιλαμβάνονται ενδείκτες (μεταβλητές) που αξιολογούν το ύψος των συνολικών δαπανών, τη συνέπεια στον προϋπολογισμό, την επένδυση σε υποδομές, την ανταποδοτικότητα των τελών και τη δημοσιονομική υγεία των δήμων. Πιο συγκεκριμένα, βάσει της μεθοδολογίας της κατηγορίας αυτής επιβραβεύονται τα εξής:

1. Οι χαμηλότερες δαπάνες ανά κάτοικο.
2. Η μικρότερη απόκλιση του συνολικού απολογισμού σε σχέση με τον συνολικό προϋπολογισμό.
3. Η μικρότερη κατανομή των πόρων στο κόστος προσωπικού σε σχέση με τον προϋπολογισμό κόστους προσωπικού.
4. Η μεγαλύτερη κατανομή των πόρων στις επενδύσεις σε σχέση με τον προϋπολογισμό επενδύσεων.
5. Η μικρότερη κατανομή των πόρων στο κόστος προσωπικού σε σχέση με τις συνολικές δαπάνες.
6. Η μεγαλύτερη κατανομή των πόρων στις επενδύσεις σε σχέση με τις συνολικές δαπάνες.
7. Τα χαμηλότερα ανταποδοτικά τέλη ανά κάτοικο.
8. Το χαμηλότερο ύψος ληξιπρόθεσμων οφειλών.
9. Ο μεγαλύτερος συντελεστής ιδίων εσόδων προς συνολικά έσοδα.

Γενικότερα, οι δήμοι που διατηρούν χαμηλά την επιβάρυνση του πολίτη μέσω φόρων ή τελών και επενδύουν περισσότερο σε υποδομές παρά στο προσωπικό επιβραβεύονται με μεγαλύτερη βαθμολογία. Θα πρέπει να τονισθεί πως το αποτέλεσμα της οικονομικής διαχείρισης φαίνεται συνδυαστικά με

τις υπόλοιπες κατηγορίες του δείκτη, καθώς για παράδειγμα μία αυξημένη κατανομή των πόρων σε προσωπικό ενδέχεται να συνεπάγεται περισσότερες προσφερόμενες υπηρεσίες, άρα και καλύτερη βαθμολογία στην εν λόγω κατηγορία. **Το συνδυαστικό αποτέλεσμα θα παρουσιαστεί στη δημοσίευση του Δείκτη Αποτελεσματικότητας Δήμων, με την επιτυχή συμπλήρωση των ερωτηματολογίων.**

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται αναλυτικά οι ενδείκτες (μεταβλητές) που χρησιμοποιήθηκαν για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας των δήμων στην οικονομική διαχείριση.

Πίνακας 1: Παρουσίαση των 6 ενδεικτών και των υποδεικτών της κατηγορίας Οικονομική Διαχείριση.

B. Οικονομική Διαχείριση

B1. Δαπάνες ανά κάτοικο

Περιγραφή	Αφορά το συνολικό κόστος λειτουργίας του δήμου σε σχέση με τον πληθυσμό των κατοίκων του.
Μονάδα μέτρησης	Λόγος (κόστος λειτουργίας του δήμου / πληθυσμός)
Σύστημα βαθμολόγησης	Μικρότερο πηλίκιο, καλύτερη βαθμολογία
Πηγές δεδομένων	Υπουργείο Εσωτερικών - τμήμα ΟΤΑ

B. Οικονομική Διαχείριση

B2. Εκτέλεση Προϋπολογισμού

B2.1 Γενική εκτέλεση Προϋπολογισμού

Περιγραφή	Μετρά την αξιοπιστία του οικονομικού προγραμματισμού του δήμου, συγκρίνοντας τον προϋπολογισμό με τον απολογισμό του.
Μονάδα μέτρησης	Ποσοστό (προϋπολογισθέν ποσό / απολογισθέν ποσό).
Σύστημα βαθμολόγησης	Μεγαλύτερο ποσοστό, καλύτερη βαθμολογία
Πηγές δεδομένων	Υπουργείο Εσωτερικών - τμήμα ΟΤΑ

B2.2 Απόκλιση στο κόστος προσωπικού

Περιγραφή	Συγκρίνονται οι προϋπολογισθείσες δαπάνες προσωπικού με τις εκτελεσθείσες, αποκαλύπτοντας το βαθμό που ο δήμος ξόδεψε πόρους σε υπερωρίες ή/και προσέλαβε συμβασιούχους.
Μονάδα μέτρησης	Ποσοστό (προϋπολογισθείσες δαπάνες προσωπικού / εκτελεσθείσες δαπάνες προσωπικού).
Σύστημα βαθμολόγησης	Μικρότερο ποσοστό, καλύτερη βαθμολογία.
Πηγές δεδομένων	Υπουργείο Εσωτερικών - τμήμα ΟΤΑ

B2.3 Απόκλιση επενδύσεων Προϋπολογισμού

Περιγραφή	Συγκρίνονται οι προϋπολογισθείσες δαπάνες για επενδύσεις με τις εκτελεσθείσες, αποκαλύπτοντας το βαθμό τήρησης των δεσμεύσεων του δήμου προς τους δημότες του σχετικά με τη συντήρηση και κατασκευή νέων υποδομών.
Μονάδα μέτρησης	Ποσοστό (προϋπολογισθείσες δαπάνες επενδύσεων / εκτελεσθείσες δαπάνες επενδύσεων).
Σύστημα βαθμολόγησης	Μεγαλύτερο, καλύτερη βαθμολογία.
Πηγές δεδομένων	Υπουργείο Εσωτερικών - τμήμα ΟΤΑ.

B. Οικονομική Διαχείριση**B4. Προσωπικό & Επενδύσεις****B4.1 Κόστος προσωπικού**

Περιγραφή	Αφορά το συνολικό κόστος προσωπικού. Οι δήμοι που διατηρούν τις σχετικές δαπάνες σε χαμηλά επίπεδα, επιβαρύνοντας συνεπώς λιγότερο τους δημότες τους και εν γένει τους φορολογούμενους, επιβραβεύονται με υψηλότερη βαθμολογία.
Μονάδα μέτρησης	Ποσοστό (κόστος προσωπικού / σύνολο προϋπολογισμού).
Σύστημα βαθμολόγησης	Μικρότερο ποσοστό, καλύτερη βαθμολογία
Πηγές δεδομένων	Υπουργείο Εσωτερικών - τμήμα ΟΤΑ

B4.4 Επενδύσεις

Περιγραφή	Αφορά το ποσοστό επί των συνολικών δαπανών του δήμου που αφιερώνεται για επενδύσεις σε υποδομές (δρόμοι, πεζοδρόμια, πάρκα κλπ.), αντί για προσωπικό. Μεγαλύτερα ποσοστά επιβραβεύονται με υψηλότερη βαθμολογία, καθώς οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής συμβάλλουν κατ' εξοχήν στην αναβάθμιση των δήμων.
Μονάδα μέτρησης	Ποσοστό (δαπάνες επενδύσεων / σύνολο δαπανών).
Σύστημα βαθμολόγησης	Μεγαλύτερο ποσοστό, καλύτερη βαθμολογία.
Πηγές δεδομένων	Υπουργείο Εσωτερικών - τμήμα ΟΤΑ

B. Οικονομική Διαχείριση**B5. Ανταποδοτικά τέλη ανά κάτοικο**

Περιγραφή	Αφορά τη μέση επιβάρυνση των δημοτών με ανταποδοτικά τέλη. Χαμηλότερα τέλη επιβραβεύονται με υψηλότερη βαθμολογία.
Μονάδα μέτρησης	Λόγος (ανταποδοτικά τέλη / πληθυσμός).

Σύστημα βαθμολόγησης	Μικρότερο πηλίκιο, καλύτερη βαθμολογία
Πηγές δεδομένων	Υπουργείο Εσωτερικών - τμήμα ΟΤΑ.

B. Οικονομική Διαχείριση

B6. Ύψος ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων

Περιγραφή	Αφορά τη δημοσιονομική ισορροπία του Δήμου.
Μονάδα μέτρησης	Ποσό (Ευρώ)
Σύστημα βαθμολόγησης	Μικρότερο ποσό, καλύτερη βαθμολογία
Πηγές δεδομένων	Υπουργείο Εσωτερικών - τμήμα ΟΤΑ.

B. Οικονομική Διαχείριση

B8. Συντελεστής ιδίων εσόδων προς συνολικά έσοδα

Περιγραφή	Ελέγχεται ο βαθμός οικονομικής ανεξαρτησίας του δήμου.
Μονάδα μέτρησης	Ποσοστό (ίδια έσοδα / σύνολο εσόδων).
Σύστημα βαθμολόγησης	Μεγαλύτερο ποσοστό, καλύτερη βαθμολογία
Πηγές δεδομένων	Υπουργείο Εσωτερικών - τμήμα ΟΤΑ.

Σχήμα 2. Δομή κατηγορίας B. Οικονομική Διαχείριση

Τα δεδομένα της μελέτης

Τα δεδομένα της οικονομικής αποδοτικότητας των δήμων αφορούν το 2021 και προέρχονται από το Υπουργείο Εσωτερικών: Γενική Διεύθυνση Οικονομικών ΤΑ και Αναπτυξιακής Πολιτικής, Διεύθυνση Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Τμήμα Παρακολούθησης και Επεξεργασίας Οικονομικών Στοιχείων. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν τα επίσημα στοιχεία του κράτους. Τα δεδομένα του πληθυσμού προέρχονται από τα αποτελέσματα απογραφής 2021 της ΕΛΣΤΑΤ.^[2] Ακόμη, η ταξινόμηση των δήμων σε κατηγορίες γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κλεισθένη (ν. 4555/2018), όπως παρουσιάζεται παρακάτω:

- A. Δήμοι μητροπολιτικών κέντρων
- B. Μεγάλοι ηπειρωτικοί δήμοι
- Γ. Μεσαίοι ηπειρωτικοί δήμοι
- Δ. Μικροί ηπειρωτικοί και μικροί ορεινοί δήμοι
- E. Μεγάλοι και μεσαίοι νησιωτικοί δήμοι
- ΣΤ. Μικροί νησιωτικοί δήμοι

Η μέθοδος ποσοτικοποίησης του δείκτη

Η βαθμολογία της κατηγορίας Β. Οικονομική Διαχείριση δίνεται σε κλίμακα από 0 (χειρότερη επίδοση) έως 100 (καλύτερη επίδοση). Η βασική μέθοδος σύνθεσης και ποσοτικοποίησης του Δείκτη ακολουθεί τον οδηγό *Handbook on Constructing Composite Indicators*³ του ΟΟΣΑ και αναλύεται συνοπτικά στα παρακάτω.

• Κανονικοποίηση (Normalization method)

Η κανονικοποίηση των δεδομένων δίνεται από τη μέθοδο Min-Max, ώστε οι τιμές να έχουν ένα νέο περιορισμένο εύρος, [0, 1].

Όταν θέλουμε να επιβραβεύσουμε με την καλύτερη δυνατή βαθμολογία την χαμηλότερη τιμή (πχ Δαπάνες ανά κάτοικο) χρησιμοποιούμε την εξής φόρμουλα:

$$\text{Νέα Τιμή} = (\text{Τρέχουσα Τιμή} - \text{Μέγιστη}) / (\text{Ελάχιστη} - \text{Μέγιστη}) \downarrow \uparrow$$

Όταν θέλουμε να επιβραβεύσουμε με την καλύτερη δυνατή βαθμολογία την υψηλότερη τιμή (πχ Επενδύσεις) χρησιμοποιούμε την εξής φόρμουλα:

$$\text{Νέα Τιμή} = (\text{Τρέχουσα Τιμή} - \text{Ελάχιστη}) / (\text{Μέγιστη} - \text{Ελάχιστη}) \uparrow \uparrow$$

Σχετικά με τις ακραίες τιμές που επηρεάζουν τη βαθμολογία των ενδεικτών στη μέθοδο Min-Max, ακραίες τιμές θωρήθηκαν αυτές έξω από το ενδοτεταρτημοριακό εύρος (IQR). Αντί αυτών, ως συγκριτικά σημεία αναφοράς χρησιμοποιήθηκαν οι καλύτερες και οι χειρότερες επιδόσεις εντός του ενδοτεταρτημοριακού εύρους.

[2] Απογραφή Πληθυσμού-Κατοικιών 2021, ΕΛΣΤΑΤ.

[3] OECD (2008). Handbook on Constructing Composite Indicators. OECD, Paris. URL: <https://www.oecd.org/sdd/42495745.pdf>

• Στάθμιση και συνάθροιση (Weighting method)

Για τους σκοπούς αυτής της δημοσίευσης στην κατηγορία Β. Οικονομική Διαχείριση επιλέγεται η γραμμική συνάθροιση των βαθμολογιών κάθε δείκτη, ενώ οι ενδείκτες που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση έχουν ίση στάθμιση (0.1666).^[4]

$$\text{Βαθμολογία Β.} = W_1 \cdot B_1 + W_2 \cdot B_2 + W_4 \cdot B_4 + W_5 \cdot B_5 + W_6 \cdot B_6 + W_8 \cdot B_8$$

όπου W_i = ο βαθμός σημαντικότητας κάθε δείκτη (στάθμιση) και B_i = βαθμολογία σε κάθε δείκτη.

Για τον υπολογισμό του B_2 και του B_4 , οι οποίοι συντίθενται από 3 και 2 υποδείκτες αντίστοιχα, και πάλι χρησιμοποιείται ίση στάθμιση εντός των δεικτών.

$$B_2 = W_{2,1} + I_{2,1} + W_{2,2} + I_{2,2} + W_{2,3} + I_{2,3}$$

$$B_4 = + W_{4,1} + I_{4,1} + W_{4,4} + I_{4,4}$$

Οι περιορισμοί της έρευνας

Όπως είναι φυσικό ένα τέτοιο ερευνητικό εγχείρημα παρουσιάζει πολλαπλούς περιορισμούς οι οποίοι θα πρέπει να καταγραφούν. Ο πρώτος είναι μεθοδολογικός και αφορά την κατασκευή ενός σύνθετου δείκτη για την αξιολόγηση των δημοτικών αρχών. Οι σύνθετοι δείκτες επιχειρούν να μετρήσουν σε μία μόνο κλίμακα πολλούς διαφορετικούς ενδείκτες (μεταβλητές) για να παρέχουν μια πιο σφαιρική αξιολόγηση ενός πολύπλοκου φαινομένου ή έννοιας· στην προκειμένη περίπτωση της αποτελεσματικότητας των δήμων. Ορισμένοι μεθοδολογικοί περιορισμοί μιας τέτοιας σφαιρικής απεικόνισης συνοψίζονται στην όσο το δυνατόν καλύτερη εννοιολογική συγκρότηση των εννοιών προς μέτρηση, στην υποκειμενικότητα στην στάθμιση, στην επιλογή μεθόδου κανονικοποίησης και διαχείρισης των ακραίων τιμών, στην επιλογή μεθόδου συνάθροισης, στην απώλεια χρήσιμων πληροφοριών λόγω της σχηματοποίησης που επιχειρείται, στην ετερογένεια των δεδομένων κ.α. Συνεπώς, ένας σύνθετος δείκτης δεν αντανακλά με ακρίβεια τις επιδόσεις που επιχειρεί να μετρήσει, αλλά καταγράφει μία τάση και έχει περιορισμένη ερμηνευτική επάρκεια.

Παρά τους περιορισμούς αυτούς, οι συνθετικοί δείκτες μπορούν να είναι αξιολογα εργαλεία για τη σύνοψη πολύπλοκων πληροφοριών και τη διευκόλυνση της λήψης αποφάσεων, εφόσον οι χρήστες είναι ενήμεροι για τα αδυναμίες τους και δίνουν προσοχή στην ερμηνεία και χρήση τους. Συνεπώς, η δημοσίευση των επιδόσεων της κατηγορίας της Οικονομικής Διαχείρισης αποτελεί μία σφαιρική αποτύπωση της απόδοσης των δημοτικών αρχών, ωστόσο, με περιορισμούς. Ακόμη, καλούμε άλλους ερευνητές και ερευνήτριες να επιχειρήσουν διαφορετικές μεθοδολογικές επιλογές (επιλογής ενδεικτών, κανονικοποίησης, στάθμισης και συνάθροισης) προς την κατεύθυνση της βελτίωσης των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης των δήμων.

Ακόμη, θα πρέπει να τονισθεί πως οι δήμοι έχουν διαφορετικές επιχειρησιακές δυνατότητες και ανάγκες και, ως εκ τούτου, δυσκολία διαχείρισης πόρων σε ορισμένους δείκτες. Στο βαθμό που οι δήμοι έχουν ταξινομηθεί σε κατηγορίες και συγκρίνονται με «σχετικά όμοιους» δήμους αυτός ο περιορισμός μικραίνει, αλλά διατηρείται.

[4] Σημειώνεται πως στην επικείμενη δημοσίευση του Δείκτη Αποτελεσματικότητας Δήμων η συνάθροιση της κατηγορίας Β. Οικονομική Διαχείριση ενδέχεται να διαφοροποιηθεί καθώς αναμένεται να ενσωματωθεί μία σειρά ενδεικτών με δεδομένα που θα συλλεχθούν από τα ερωτηματολόγια.

Τέλος, ένας ακόμη περιορισμός που θα πρέπει να καταγραφεί είναι πως το αποτέλεσμα της οικονομικής διαχείρισης αποτελεί μία ένδειξη της οικονομικής αποδοτικότητας των πόρων και για να κριθεί συνολικά θα πρέπει να ιδωθεί συνδυαστικά με τις υπόλοιπες κατηγορίες του δείκτη. Το συνδυαστικό αποτέλεσμα θα παρουσιαστεί στη δημοσίευση του Δείκτη Αποτελεσματικότητας Δήμων, με την επιτυχή συμπλήρωση των ερωτηματολογίων.

Η δημοσίευση του Δείκτη Αποτελεσματικότητας Δήμων

Η δημοσίευση του Δείκτη Αποτελεσματικότητας Δήμων που θα περιλαμβάνει την αξιολόγηση των δήμων σε όλες τις ενότητες που παρουσιάζονται στο Σχήμα 1 θα πραγματοποιηθεί με την ολοκλήρωση της συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιείται από τον Ιούνιο του 2023 μέσω ερωτηματολογίου, το οποίο διανεμήθηκε σε google sheet στις δημοτικές αρχές με σχετικές οδηγίες συμπλήρωσης και πλήρη παρουσίαση του μεθοδολογικού σχεδιασμού.

Θα πρέπει να σημειωθεί πως το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηματολογίων είναι ήδη συμπληρωμένο από την ερευνητική ομάδα. Η ερευνητική ομάδα επισκέφθηκε τις ιστοσελίδες όλων των δήμων συλλέγοντας όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες για την απάντηση του ερωτηματολογίου. Ακόμη, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από άλλες επίσημες σελίδες στο διαδίκτυο, όπως τα κοινωνικά δίκτυα των δήμων, εξαντλώντας στο μέτρο του εφικτού τη δυνατότητα πρόσβασης στις σχετικές πληροφορίες. Στις περιπτώσεις που ο δήμος δεσμεύεται νομικά για τη δημοσιοποίηση στοιχείων, όπως π.χ. τα επιχειρησιακά προγράμματα, και πράγματι ο δήμος έχει δημοσιεύσει ή παραχωρήσει τα στοιχεία μόνο τότε μπορεί να βαθμολογηθεί, διαφορετικά δεν μπορεί να λάβει βαθμολογία σε αυτές τις μεταβλητές.

Η ερευνητική ομάδα επικοινωνήσε ηλεκτρονικά και τηλεφωνικά με τις δημοτικές αρχές, ώστε να τους κοινοποιήσει το ερωτηματολόγιο και να υπενθυμίσει σε τακτά χρονικά διαστήματα την ανάγκη συμπλήρωσής του. Πιο συγκεκριμένα, η επικοινωνία με τους δήμους έχει ακολουθήσει τα εξής βήματα:

- ✓ Πρώτη επαφή: Αποστολή πρώτου email σε όλους τους δήμους μεταξύ 24 - 28/06.
- ✓ Πρώτη τηλεφωνική επικοινωνία, ώστε να επιβεβαιωθεί ότι έλαβαν το πρώτο email μεταξύ 03 - 11/07.
- ✓ Πρώτη υπενθύμιση συμπλήρωσης και ενημέρωση για παράταση προθεσμίας με email μεταξύ 14 - 15/07.
- ✓ Δεύτερη τηλεφωνική επικοινωνία, ώστε να επιβεβαιώσουμε ότι έλαβαν το email παράτασης προθεσμίας μεταξύ 17/07 - 20/07.
- ✓ Δεύτερη υπενθύμιση συμπλήρωσης με email μεταξύ 07 - 08/08.
- ✓ Τρίτη υπενθύμιση συμπλήρωσης με email μεταξύ 14 - 15/08.
- ✓ Επικοινωνία με email 18 Σεπτεμβρίου 2023 ώστε να ενημερωθούν οι δημοτικές αρχές πως έχει δοθεί νέα παράταση για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ως τον Οκτώβριο του 2023 και στην παρούσα φάση θα πραγματοποιηθεί η προδημοσίευση της κατηγορίας Β. Οικονομική Διαχείριση.

Αυτή η νέα παράταση οφείλεται τόσο στην αυξημένη ανταπόκριση των δημοτικών αρχών ώστε να απαντήσουν το ερωτηματολόγιο, όσο και στην ανάγκη για παράταση χρόνου λόγω των πολλαπλών έκτακτων αναγκών που ορισμένοι δήμοι ανά τη χώρα είχαν να διαχειριστούν κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, μη επιτρέποντας την ανταπόκριση τους στο κάλεσμά μας. Ακόμη, θα πρέπει να σημειωθεί πως αυτή η ερευνητική προσπάθεια ευθυγραμμίζεται πλήρως και με τις νέες προβλέψεις που περιέχονται στο νομοσχέδιο του Υπουργείου Εσωτερικών με τίτλο: «Αναμόρφωση του συστήματος διακυβέρνησης Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, κατάργηση νομικών προσώ-

πων δημοσίου δικαίου δήμων, παρακολούθηση επιδόσεων τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλες διατάξεις» και είναι διαθέσιμο προς δημόσια διαβούλευση.^[5] Στο νέο σχέδιο νόμου προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η θέσπιση δημόσιων δεικτών ποιότητας και απόδοσης των Ο.Τ.Α. και βραβείων για τις βέλτιστες επιδόσεις τους, με σκοπό τη χάραξη, την παρακολούθηση και την υλοποίηση αποτελεσματικών και στοχευμένων πολιτικών της τοπικής αυτοδιοίκησης (Μέρος Δ).

Συνεπώς, για τους 3 αυτούς λόγους και για την καλύτερη και πληρέστερη αξιολόγηση των δήμων, η παράταση της προθεσμίας για την ανταπόκριση τους θεωρήθηκε επιβεβλημένη.

Αξίζει να σημειωθεί πως μέχρι αυτή την προδημοσίευση, έχουν απαντήσει το ερωτηματολόγιο και ξεχωρίσει για τη διαφάνειά τους, οι εξής δημοτικές αρχές:

- Αγίου Βασιλείου
- Αιγιαλείας
- Αλμωπίας
- Αμπελοκήπων - Μενεμένης
- Αμυνταίου
- Αμφίκλειας - Ελάτειας
- Ανωγείων
- Άργους - Μυκηνών
- Βελβεντού
- Δομοκού
- Δυτικής Μάνης
- Ηρακλείου
- Θέρμης
- Ιστιαίας - Αιδηψού
- Καλαμαριάς
- Καμένων Βούρλων
- Κασσάνδρας
- Κιλελέρ
- Κοζάνης
- Λαρισαίων
- Λοκρών
- Λυκόβρυσης - Πεύκης
- Μινώα Πεδιάδας
- Νέας Προποντίδας
- Νέστου
- Νικολάου Σκουφά
- Πάργας
- Πολυγύρου
- Ραφήνας - Πικερμίου
- Σικυωνίων
- Σκύρου
- Στυλίδας
- Χαϊδαρίου
- Χίου

Για οποιαδήποτε απορία ή διευκρίνιση οι φορείς μπορούν να επικοινωνούν με την ερευνητική ομάδα στην ηλεκτρονική διεύθυνση: dad@kefim.org.

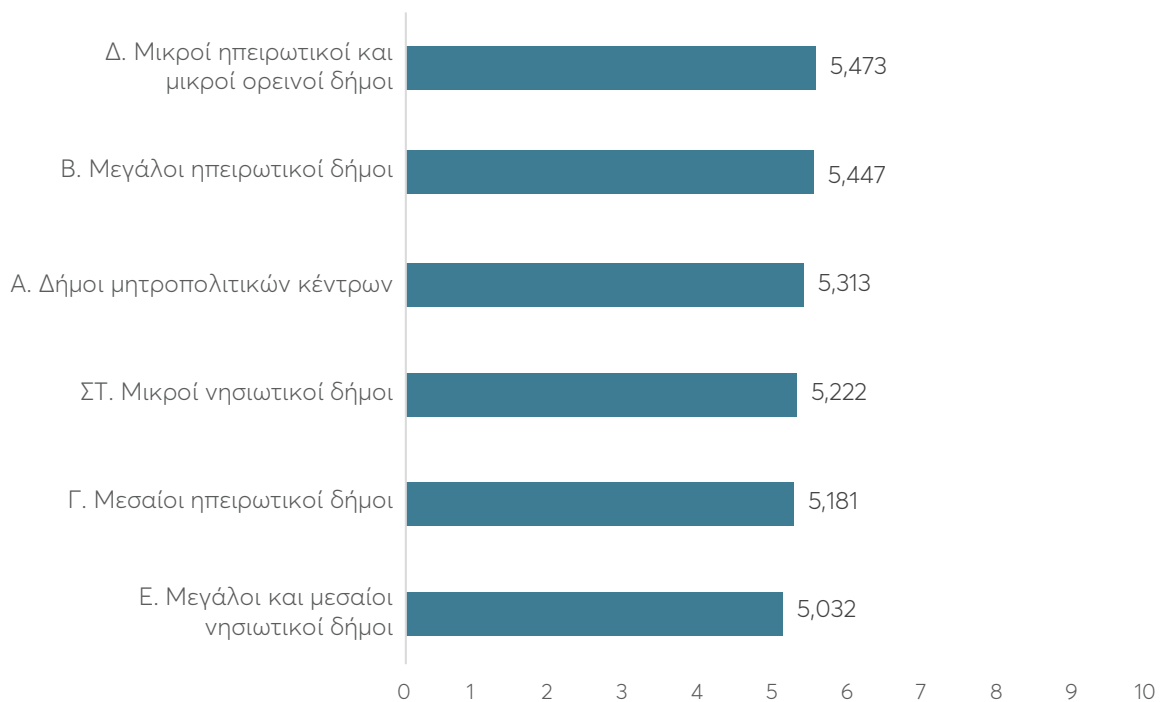
[5] Διαθέσιμο [εδώ](#)

Αποτελέσματα

Η μέση επίδοση ανά κατηγορία

Σχετικά με τη μέση συνολική επίδοση ανά κατηγορία δήμων (Γράφημα 1), παρατηρούμε πως την καλύτερη βαθμολογία έχουν οι μικροί ηπειρωτικοί και μικροί ορεινοί δήμοι, ενώ ακολουθούν οι μεγάλοι ηπειρωτικοί δήμοι, οι δήμοι μητροπολιτικών κέντρων, οι μικροί νησιωτικοί δήμοι, οι μεσαίοι ηπειρωτικοί δήμοι και τέλος οι μεγάλοι και μεσαίοι νησιωτικοί δήμοι.

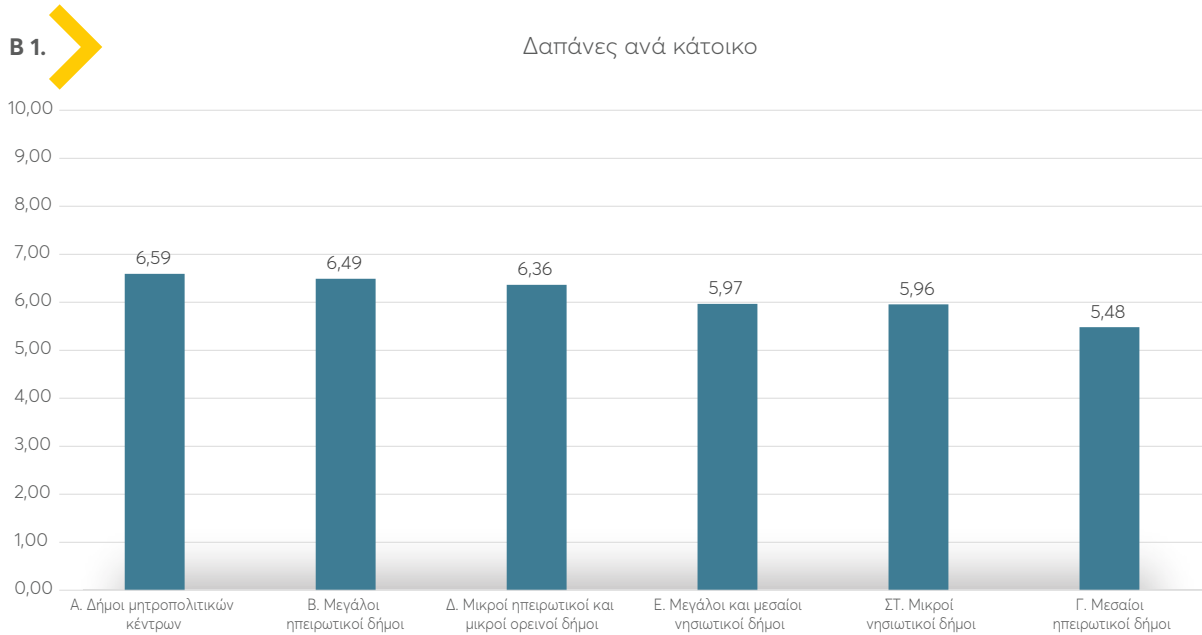
Γράφημα 1. Μέση επίδοση στην συνολική βαθμολογία ανά κατηγορία δήμων (άριστα=10).

Αναφορικά με τη μέση επίδοση ανά κατηγορία έχουμε:

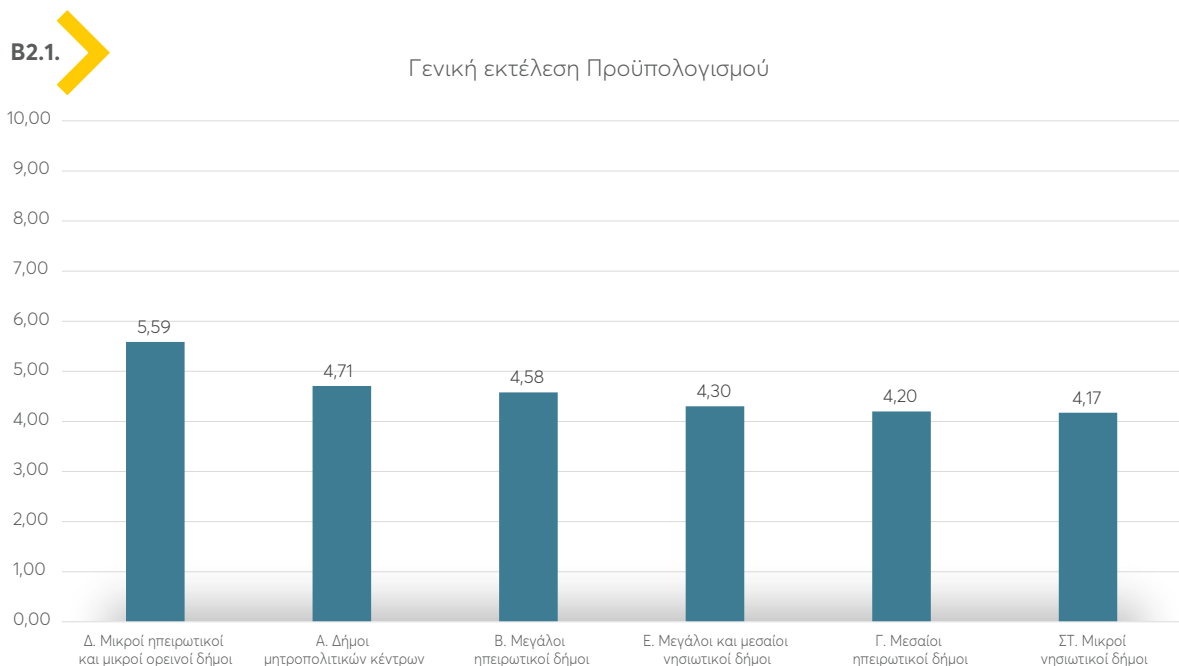
B1. Δαπάνες ανά κάτοικο

Στην αξιολόγηση του ενδείκτη *Δαπάνες ανά κάτοικο* φαίνεται ότι οι δήμοι τα πηγαίνουν σχετικά καλά, με την κατηγορία *A. Δήμοι μητροπολιτικών κέντρων* να έχει τη μεγαλύτερη μέση επίδοση και την κατηγορία *Γ. Μεσαίοι ηπειρωτικοί δήμοι* να έχει τη μικρότερη μέση επίδοση.

B2.1. Γενική εκτέλεση προϋπολογισμού

Στην αξιολόγηση του ενδείκτη *Γενική εκτέλεση προϋπολογισμού* φαίνεται ότι οι δήμοι δυσκολεύονται να είναι συνεπείς με τους αρχικούς σχεδιασμούς τους, με την κατηγορία *Δ. Μικροί ηπειρωτικοί και μικροί ορεινοί δήμοι* να έχει τη μεγαλύτερη μέση επίδοση και την κατηγορία *ΣΤ. Μικροί νησιωτικοί δήμοι* να έχει τη μικρότερη μέση επίδοση.

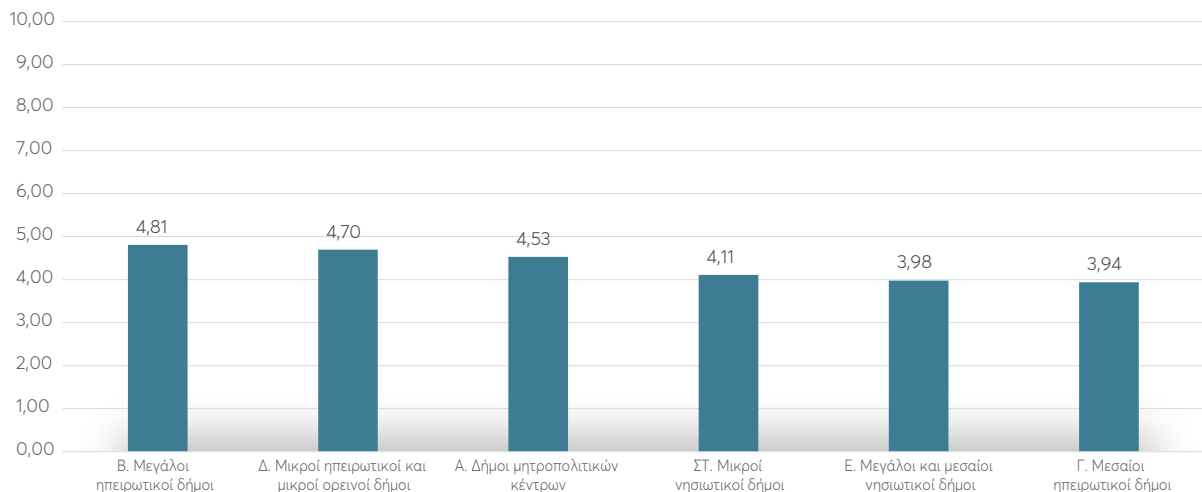
B2.2. Απόκλιση στο κόστος προσωπικού

Στην αξιολόγηση του ενδείκτη *Απόκλιση στο κόστος προσωπικού* φαίνεται ότι οι δήμοι δεν τα πηγαίνουν τόσο καλά, με την κατηγορία *Β. Μεγάλοι ηπειρωτικοί δήμοι* να έχει τη μεγαλύτερη μέση επίδοση και την κατηγορία *Γ. Μεσαίοι ηπειρωτικοί δήμοι* να έχει τη μικρότερη μέση επίδοση. Οι δήμοι δυσκολεύονται να περιορίσουν τα κόστη προσωπικού, τα οποία στην αξιολόγηση του δείκτη πρέπει να είναι χαμηλά.

B2.2

Απόκλιση στο κόστος προσωπικού

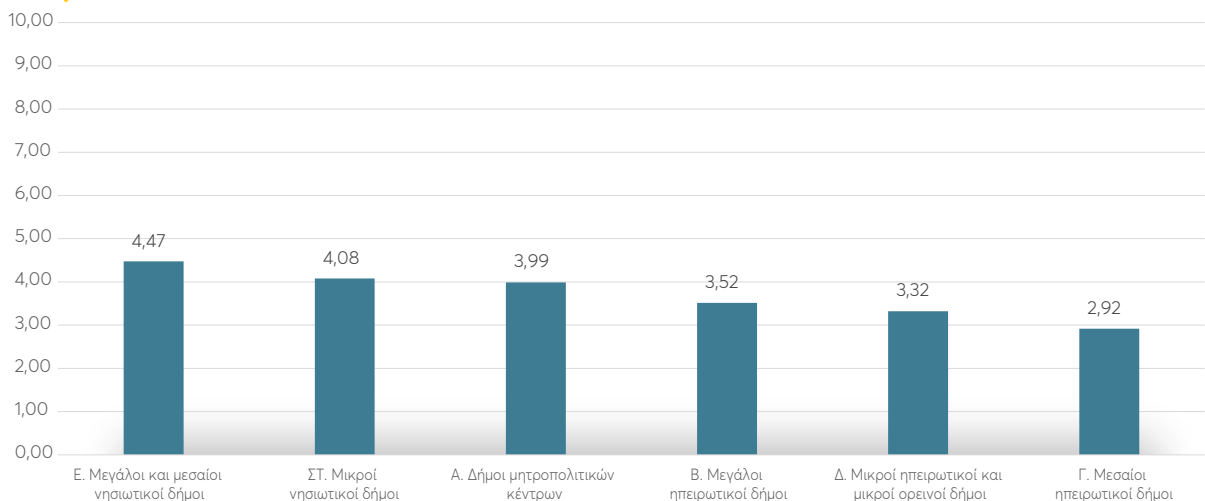
B2.3. Απόκλιση επενδύσεων προϋπολογισμού

Στην αξιολόγηση του ενδείκτη *Απόκλιση επενδύσεων προϋπολογισμού* φαίνεται ότι οι δήμοι έχουν κακή επίδοση, με την κατηγορία *Ε. Μεγάλοι και μεσαίοι νησιωτικοί δήμοι* να έχει τη μεγαλύτερη μέση επίδοση και την κατηγορία *Γ. Μεσαίοι ηπειρωτικοί δήμοι* να έχει τη μικρότερη μέση επίδοση. Οι δήμοι δυσκολεύονται να κατανείμουν τις δαπάνες τους στις επενδύσεις για υποδομές, οι οποίες στην αξιολόγηση του δείκτη πρέπει να είναι υψηλά.

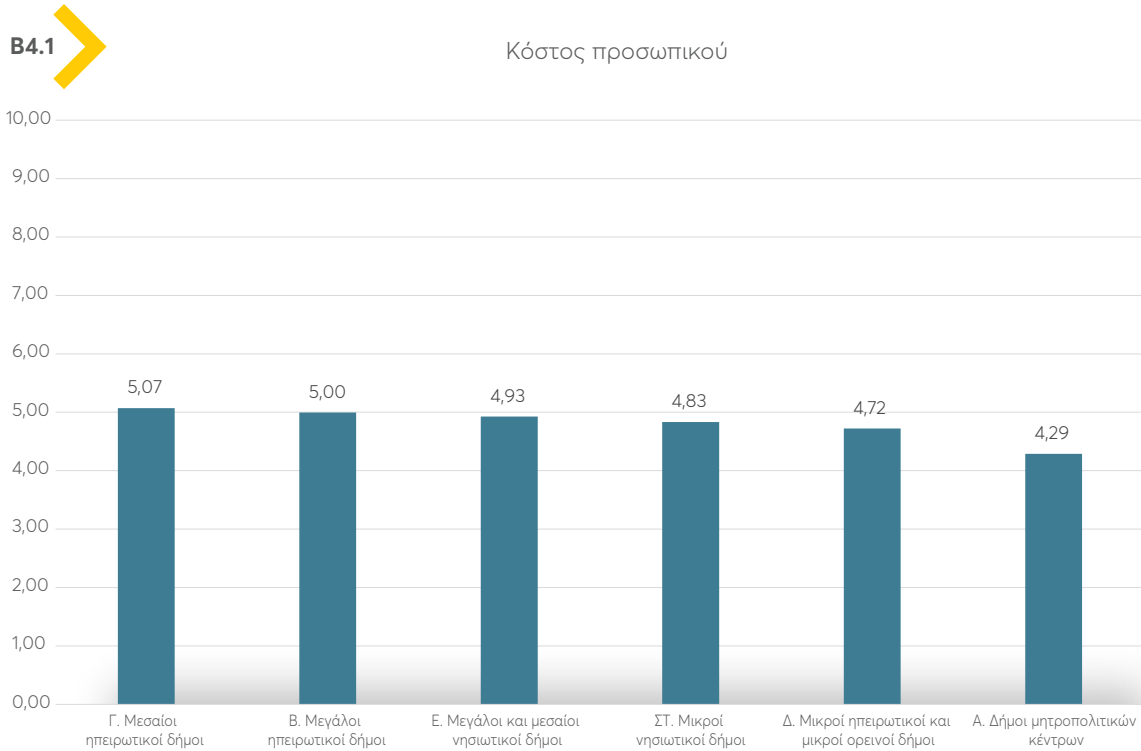
B2.3

Απόκλιση επενδύσεων Προϋπολογισμού

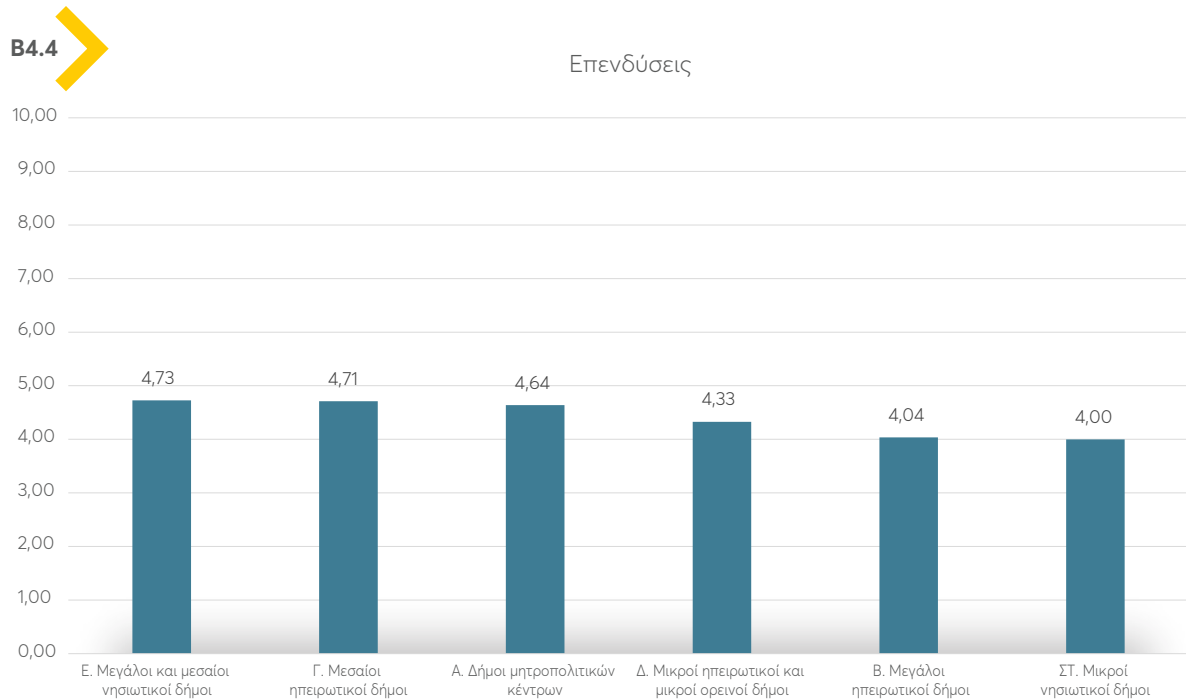
B4.1. Κόστος προσωπικού

Στην αξιολόγηση του ενδείκτη *Κόστος προσωπικού* φαίνεται ότι οι δήμοι τα πηγαίνουν σχετικά καλά με την κατηγορία *Γ. Μεσαίοι ηπειρωτικοί δήμοι* να έχει τη μεγαλύτερη μέση επίδοση και την κατηγορία *Α. Δήμοι μητροπολιτικών κέντρων* να έχει τη μικρότερη μέση επίδοση. Οι δήμοι περιορίζουν στο μέτρο του δυνατού τα κόστη προσωπικού ως % των συνολικών δαπανών τους, τα οποία στην αξιολόγηση του δείκτη πρέπει να είναι χαμηλά.

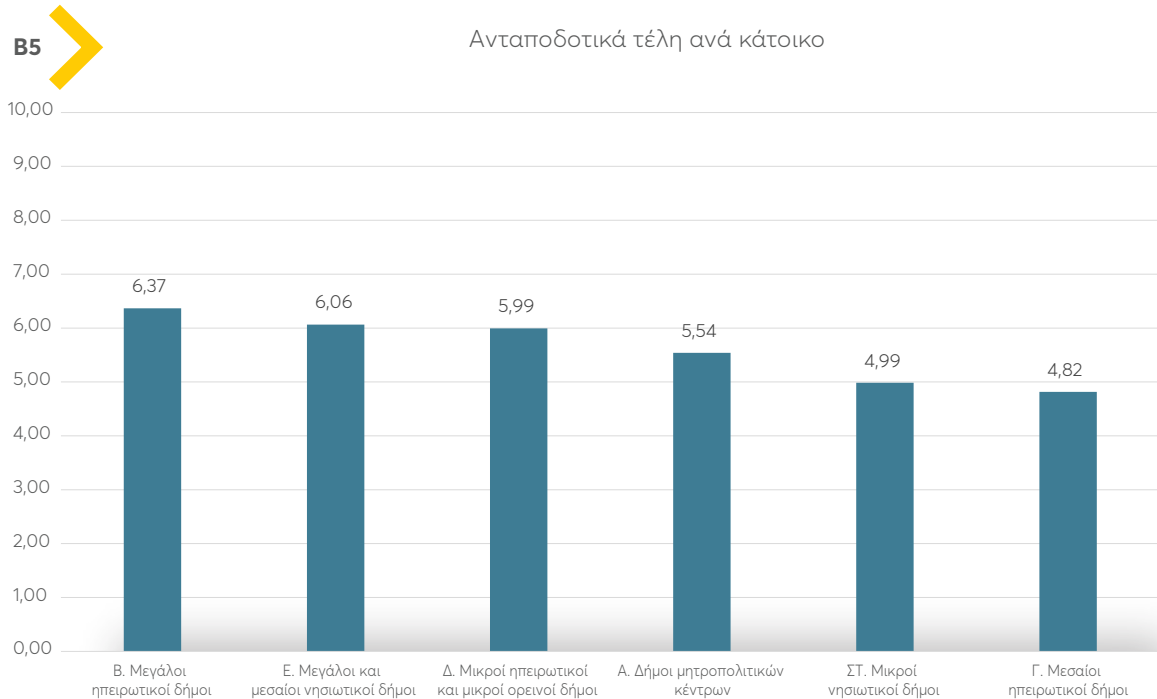
B4.4. Δαπάνες επενδύσεων

Στην αξιολόγηση του ενδείκτη *Δαπάνες επενδύσεων* φαίνεται ότι οι δήμοι τα πηγαίνουν σχετικά καλά με την κατηγορία *Ε. Μεγάλοι και μεσαίοι νησιωτικοί δήμοι* να έχει τη μεγαλύτερη μέση επίδοση και την κατηγορία *ΣΤ. Μικροί νησιωτικοί δήμοι* να έχει τη μικρότερη μέση επίδοση. Οι δήμοι προσπαθούν στο μέτρο του δυνατού να αυξήσουν τις δαπάνες για επενδύσεις ως % των συνολικών δαπανών τους, οι οποίες στην αξιολόγηση του δείκτη πρέπει να είναι ψηλά.

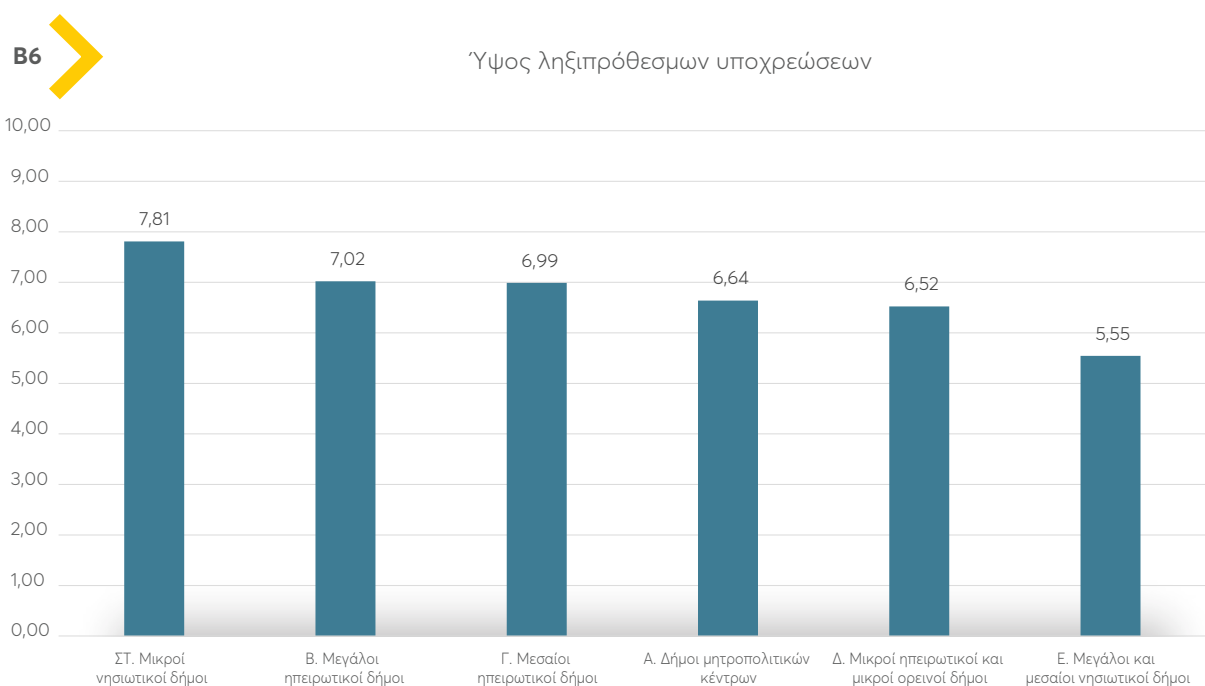
B.5. Ανταποδοτικά τέλη ανά κάτοικο

Στην αξιολόγηση του ενδείκτη *Ανταποδοτικά τέλη ανά κάτοικο* φαίνεται ότι οι δήμοι τα πηγαίνουν καλά με την κατηγορία *Β. Μεγάλοι ηπειρωτικοί δήμοι* να έχει τη μεγαλύτερη μέση επίδοση και την κατηγορία *Γ. Μεσαίοι ηπειρωτικοί δήμοι* να έχει τη μικρότερη μέση επίδοση.

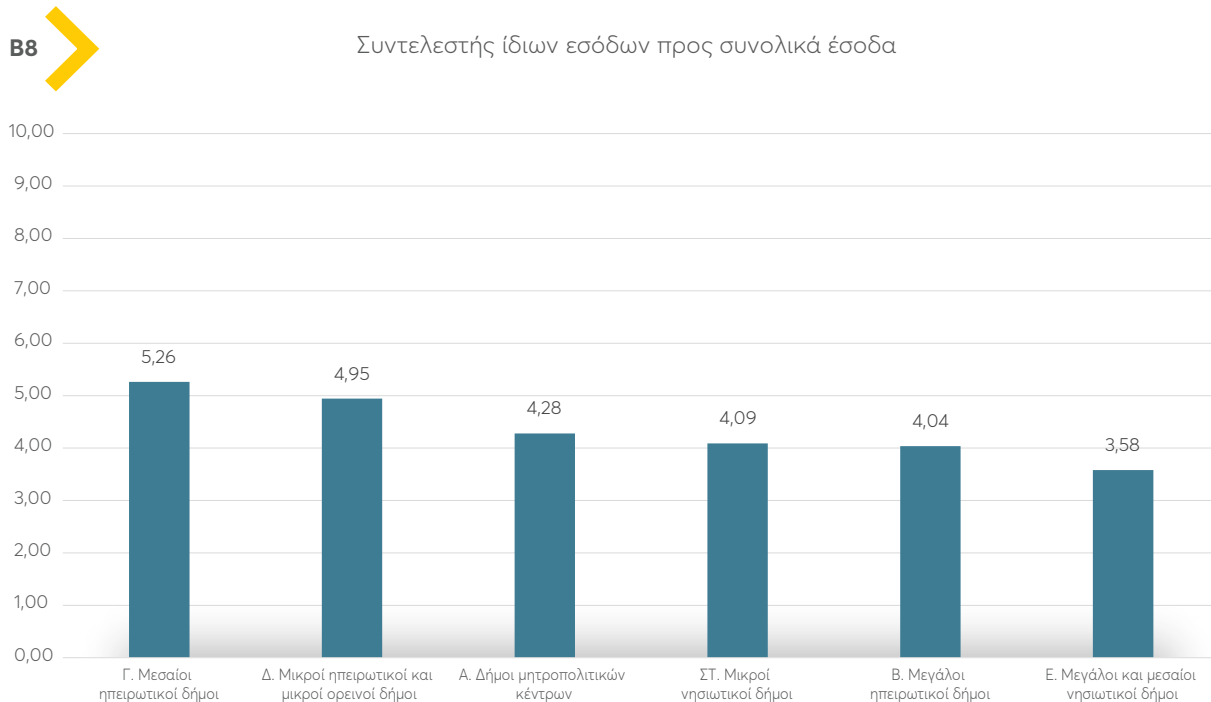
B6. Ύψος ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων

Στην αξιολόγηση του ενδείκτη *Ύψος ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων* φαίνεται ότι οι δήμοι τα πηγαίνουν αρκετά καλά με την κατηγορία *ΣΤ. Μικροί νησιωτικοί δήμοι* να έχει τη μεγαλύτερη μέση επίδοση και την κατηγορία *Ε. Μεγάλοι και μεσαίοι νησιωτικοί δήμοι* να έχει τη μικρότερη μέση επίδοση.

B8. Συντελεστής ίδιων εσόδων προς συνολικά έσοδα

Στην αξιολόγηση του ενδείκτη *Συντελεστής ίδιων εσόδων προς συνολικά έσοδα* φαίνεται ότι οι δήμοι τα πηγαίνουν μέτρια, με την κατηγορία *Γ. Μεσαίοι ηπειρωτικοί δήμοι* να έχει τη μεγαλύτερη μέση επίδοση και την κατηγορία *Ε. Μεγάλοι και μεσαίοι νησιωτικοί δήμοι* να έχει τη μικρότερη μέση επίδοση. Πολλές κατηγορίες δήμων δυσκολεύονται να έχουν οικονομική αυτοτέλεια και στηρίζονται στην επιχορήγηση από την κεντρική κυβέρνηση.

Η μέση επίδοση ανά αποκεντρωμένη διοίκηση

Σύμφωνα με την διοικητική αποκέντρωση του κράτους στην Ελλάδα υπάρχουν 7 αποκεντρωμένες διοικήσεις που με την σειρά τους διαιρούνται σε πρωτοβάθμιους (δήμους) και δευτεροβάθμιους (περιφέρειες) οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ). Συνεπώς, στην ενότητα επιχειρείται μία σύνομη ανάλυση της συγκεντρωτικής βαθμολογίας κάθε αποκεντρωμένης διοίκησης βάσει των βαθμολογιών που συγκέντρωσαν οι δήμοι που περιλαμβάνονται σε κάθε μία.^[6]

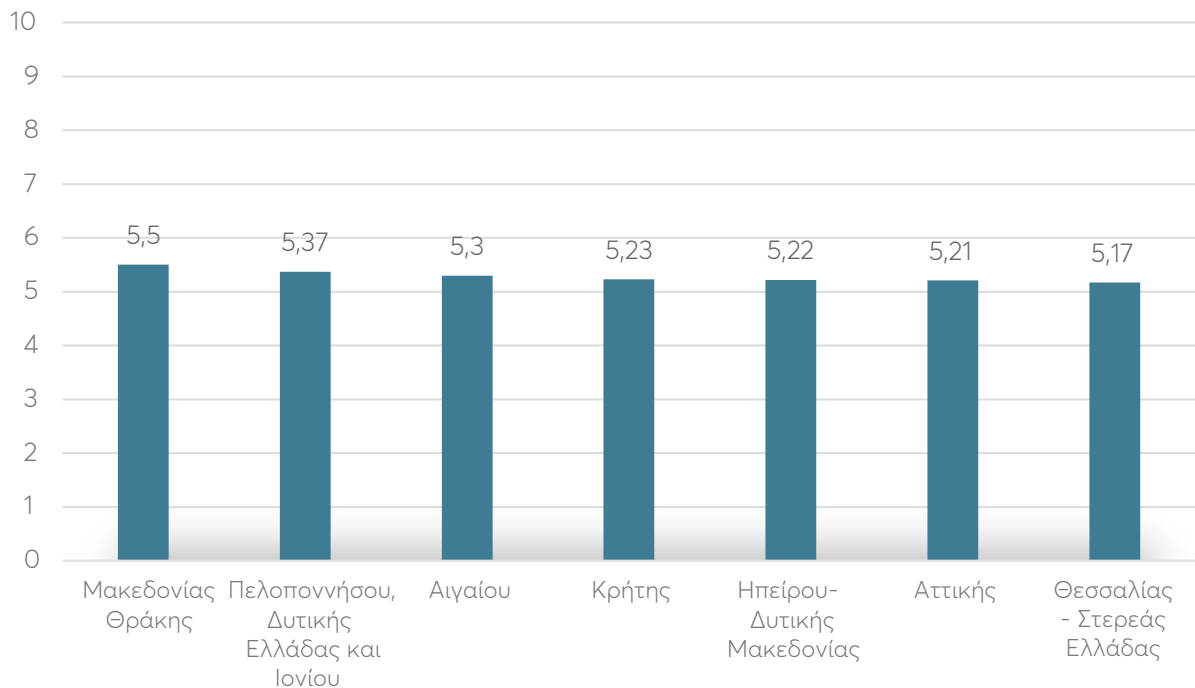
Η μέση επίδοση στην οικονομική αποδοτικότητα των δήμων φέρνει την αποκεντρωμένη διοίκηση Μακεδονίας – Θράκης στην πρώτη θέση με μέση επίδοση 5,50/10, ενώ ακολουθούν η αποκεντρωμένη διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου με μέση επίδοση 5,37/10, η αποκεντρωμένη διοίκηση Αιγαίου με μέση επίδοση 5,30/10, η αποκεντρωμένη διοίκηση Κρήτης με μέση επίδοση 5,23/10, η αποκεντρωμένη διοίκηση Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας με μέση επίδοση 5,22/10, η αποκεντρωμένη διοίκηση Αττικής με μέση επίδοση 5,21/10 και τέλος η αποκεντρωμένη διοίκηση Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας με μέση επίδοση 5,17/10.

[6] Θα πρέπει να σημειωθεί πως αυτή η συγκεντρωτική βαθμολογία είναι ενδεικτική και δεν αντανακλά απαραίτητα την ποιότητα των αρμοδιοτήτων των αποκεντρωμένων διοικήσεων σε όλο της το εύρος.

Γράφημα 2. Μέση επίδοση στην οικονομική αποδοτικότητα των δήμων ανά αποκεντρωμένη διοίκηση.

Όπως φαίνεται από την μέση επίδοση των αποκεντρωμένων διοικήσεων οι βαθμολογίες είναι σχετικά κοντά και δεν φαίνεται να υπάρχει κάποια που να ξεχωρίζει σημαντικά.

Καλύτερη και χειρότερη επίδοση για κάθε αποκεντρωμένη διοίκηση στους δείκτες οικονομικής αποδοτικότητας

Στην αποκεντρωμένη διοίκηση Μακεδονίας – Θράκης η καλύτερη μέση επίδοση στους σχετικούς δείκτες σημειώνεται στο ύψος των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των δήμων, ενώ η χειρότερη μέση επίδοση στις επενδύσεις.

Στην αποκεντρωμένη διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου η καλύτερη μέση επίδοση στους σχετικούς δείκτες σημειώνεται στις δαπάνες ανά κάτοικο, ενώ η χειρότερη μέση επίδοση στην απόκλιση επενδύσεων προϋπολογισμού.

Στην αποκεντρωμένη διοίκηση Αιγαίου η καλύτερη μέση επίδοση στους σχετικούς δείκτες σημειώνεται στο ύψος των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των δήμων, ενώ η χειρότερη μέση επίδοση στην απόκλιση επενδύσεων προϋπολογισμού.

Στην αποκεντρωμένη διοίκηση Κρήτης η καλύτερη μέση επίδοση στους σχετικούς δείκτες σημειώνεται στο ύψος των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των δήμων, ενώ η χειρότερη μέση επίδοση στην απόκλιση επενδύσεων προϋπολογισμού.

Στην αποκεντρωμένη διοίκηση Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας η καλύτερη μέση επίδοση στους σχετικούς δείκτες σημειώνεται στα ανταποδοτικά τέλη, ενώ η χειρότερη μέση επίδοση στην απόκλιση επενδύσεων προϋπολογισμού.

Στην αποκεντρωμένη διοίκηση Αττικής η καλύτερη μέση επίδοση στους σχετικούς δείκτες σημειώνεται στο ύψος των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των δήμων, ενώ η χειρότερη μέση επίδοση στην απόκλιση επενδύσεων προϋπολογισμού.

Τέλος, στην αποκεντρωμένη διοίκηση Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας η καλύτερη μέση επίδοση στους σχετικούς δείκτες σημειώνεται στο ύψος των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των δήμων, ενώ η χειρότερη μέση επίδοση στην απόκλιση επενδύσεων προϋπολογισμού.

Από τις παραπάνω επιδόσεις φαίνεται πως οι περισσότεροι δήμοι δυσκολεύονται να τηρήσουν τους αρχικούς τους προϋπολογισμούς σχετικά με τις επενδύσεις, ωστόσο, διαχειρίζονται σχετικά καλύτερα το ύψος των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων τους.

Αναφορές

ΕΛΣΤΑΤ (2021). Απογραφή Πληθυσμού-Κατοικιών 2021. ΕΛΣΤΑΤ. URL: https://elstat-outsourcers.statistics.gr/Census2022_GR.pdf

LFMI (2019). Lithuanian Municipal Performance Index. URL: <https://en.llri.lt/municipal-index-2>

Ministry of Housing and Urban Affairs, India (2020). Municipal Performance Index (MPI). URL: <https://amplifi.mohua.gov.in/mpi-landing>

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4555 ΦΕΚ Α' 133/19.07.2018.

OECD (2008). Handbook on Constructing Composite Indicators. OECD, Paris. URL: <https://www.oecd.org/sdd/42495745.pdf>

Ευχαριστίες

Η ερευνητική ομάδα θα ήθελε να ευχαριστήσει θερμά τον κ. Κωνσταντίνο Τρυποσκούφη, αν. Προϊστάμενο του Τμήματος Παρακολούθησης και Επεξεργασίας Οικονομικών Στοιχείων του Υπουργείου Εσωτερικών (Γενική Διεύθυνση Οικονομικών ΤΑ και Αναπτυξιακής Πολιτικής, Διεύθυνση Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης) για την παροχή των οικονομικών στοιχείων των δήμων και τις πολύ χρήσιμες συστάσεις ως προς τη μεθοδολογία.

Ακόμη, ευχαριστούμε θερμά τους ειδικούς εμπειρογνώμονες που συμμετείχαν στη διοργάνωση των δύο σχετικών ομάδων εργασίας για τη δομή του δείκτη, καθώς επίσης και τους εργαζόμενους και τις εργαζόμενες των δήμων που ανταποκρίθηκαν στο απαιτητικό έργο της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι το αποτέλεσμα της μελέτης έχει παραχθεί αποκλειστικά από την ερευνητική ομάδα και οι φορείς και τα πρόσωπα που αναφέρονται δεν έχουν καμία ευθύνη για το περιεχόμενό της.

Ερευνητική Ομάδα

Κωνσταντίνος Σαραβάκος

Ο Κωνσταντίνος Σαραβάκος είναι Συντονιστής Ερευνητικών Προγραμμάτων στο Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών, πολιτικός επιστήμονας και οικονομικός αναλυτής – μέλος του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος. Είναι Υποψήφιος Διδάκτωρ του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν τη ρυθμιστική πολιτική, την πολιτική οικονομία (φτώχεια, ανισότητα και ευημερία) και τα πολιτικά κόμματα (δημοκρατία, λαϊκισμός και πολιτική συμπεριφορά).

Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στα Εφαρμοσμένα Οικονομικά και τη Διοίκηση από το Πάντειο Πανεπιστήμιο. Ακόμη, έχει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στην Πολιτική Επιστήμη και την Κοινωνιολογία (με άριστα) από το Πανεπιστήμιο Αθηνών. Είναι πτυχιούχος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης. Είναι ακόμη ειδικός εμπειρογνώμονας και αξιολογητής στο πρόγραμμα Varieties of Democracy (V-Dem) του Πανεπιστημίου του Gothenburg και επισκέπτης ερευνητής στο European Policy Information Center (EPICENTER,) ένα ανεξάρτητο δίκτυο εννέα δεξαμενών σκέψης από όλη την Ευρώπη με έδρα τις Βρυξέλλες.

Σήφης Πλυμάκης

Ο Σήφης Πλυμάκης είναι Επίκουρος Καθηγητής Δημόσιας Πολιτικής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Σπούδασε πολιτικές επιστήμες στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και στη συνέχεια εξειδικεύτηκε σε μεταπτυχιακό επίπεδο στο δημόσιο μανάτζμεντ στο πανεπιστήμιο του Liverpool. Αναγορεύτηκε Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Αθηνών στο αντικείμενο των συμπράξεων Δημοσίου – ιδιωτικού τομέα και ολοκλήρωσε τις σπουδές του σε μεταδιδακτορικό επίπεδο στο National Centre for Public Performance του Πανεπιστημίου Rutgers, σε θέματα στρατηγικού προγραμματισμού και αξιολόγησης στο δημόσιο τομέα.

Έχει διδάξει δημόσια πολιτική και μανάτζμεντ Δημοσίων οργανισμών στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και την ΑΣΠΑΙΤΕ. Στα ερευνητικά του ενδιαφέροντα συμπεριλαμβάνονται ο στρατηγικός προγραμματισμός και η διαχείριση της αλλαγής στον δημόσιο τομέα, ο σχεδιασμός και η αξιολόγηση Δημοσίων πολιτικών και η εναλλακτική παροχή Δημοσίων υπηρεσιών. Διαθέτει πολυετή εμπειρία στον σχεδιασμό και την υλοποίηση έργων διοικητικής αναδιοργάνωσης στην Ελλάδα και το εξωτερικό και έχει εργαστεί ως εμπειρογνώμονας για την ΕΕ και άλλους διεθνείς οργανισμούς στο πεδίο των διοικητικών μεταρρυθμίσεων.

Χρήστος Μαντάς

Ο Δρ. Χρήστος Μαντάς κατέχει διδακτορικό τίτλο στις Κοινωνικές Επιστήμες από το Κέντρο Αγοράς Εργασίας του Πανεπιστημίου του Λέστερ, με εξειδίκευση στη διαχείριση της γνώσης και την επίδραση που έχει σε αυτήν η εθνική κουλτούρα. Εργάζεται ως ανεξάρτητος ερευνητής και διδάσκει μάρκετινγκ και οργανωσιακή συμπεριφορά στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα ενδιαφέροντά του καλύπτουν μια ευρεία γκάμα θεμάτων, συμπεριλαμβανομένων του μάρκετινγκ, της διαχείρισης της γνώσης, της οργανωσιακής συμπεριφοράς, των μελετών φύλου (gender studies), της ισότητας και της ανάπτυξης των LGBT+ ατόμων στο σύγχρονο εργασιακό περιβάλλον, της μετα-μοντέρνας πολιτικής, του φιλελευθερισμού, της εκπαίδευσης ενηλίκων και του τουρισμού. Πρόσφατα έχει δημοσιεύσει αρκετά άρθρα σχετικά με τον τουρισμό με πάνω από 30 δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά με αποτέλεσμα να έχει από τις μεγαλύτερες επιδράσεις ανάμεσα στους Έλληνες ακαδημαϊκούς στον χώρο του τουριστικού μανάτζμεντ.

Γιάννης Καλαντζάκης

Ο Γιάννης Σ. Καλαντζάκης είναι entrepreneur υπηρεσιών υγείας και πιστοποιημένος επαγγελματίας ιδιωτικότητας και βιωσιμότητας, σπούδασε Βιολογία στο ΕΚΠΑ, έχει εκπαιδευτεί σε οικονομική διαχείριση, συγχωνεύσεις και εξαγορές στο INSEAD και έχει ειδικευθεί σε θέματα: πιστοποίησης και διαπίστευσης ποιότητας σε δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς, συμμόρφωσης εταιρειών και υιοθέτησης κριτηρίων ESG, επαλήθευσης απογραφής και υπολογισμού του ανθρακικού αποτυπώματος σε δημόσιους φορείς και εταιρείες, συμμόρφωσης ως προς το GDPR κι υπηρεσίες Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων, και σε διαχείριση projects που αφορούν την κατ' οίκον νοσηλεία και τον ιατρικό τουρισμό. Κατέχει τις ακόλουθες πιστοποιήσεις: Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων (cDPO), Lead Auditor ISO27001:2013 (ISMS), Lead Auditor ISO 9001:2015 CQI – IRCA, Lead Verifier EU ETS, καθώς και για το Πρότυπο Στόχων μετριασμού (Mitigation Goal Standard) του διεθνούς πρωτοκόλλου GHG. Μιλά άπταιστα αγγλικά και γερμανικά.

Σήμερα κατέχει ήδη τη θέση του Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων σε 25 συνολικά εταιρείες/οργανισμούς. Η εμπειρία του περιλαμβάνει μεταξύ άλλων 25 έργα συμβουλευτικών υπηρεσιών συμμόρφωσης κατά GDPR σε εταιρείες και δημόσιους οργανισμούς, 11 έργα συμμόρφωσης ESG εταιρειών κατά Ecnovadis, 6 επαληθεύσεις ως lead verifier EU ETS σε πιστοποιητικούς οργανισμούς, 3 πιστοποιήσεις AEOF και 1 πιστοποίηση κέντρου Εμπειρογνωμοσύνης Σπάνιων & Πολύπλοκων Νοσημάτων. Έχει συμμετάσχει σε 3 ιδιωτικά projects τουρισμού υγείας, έχει διοργανώσει το 2017 πολιτική ημερίδα στο Ηράκλειο με θέμα τουρισμός υγείας και είναι συχνά ομιλητής για αντίστοιχα θέματα. Αρθρογραφεί τακτικά στο liberal.gr και έχει πλούσια αρθρογραφία σε θέματα πολιτικών υγείας, ιατρικού τουρισμού και προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Το 2023 συνέταξε και παρουσίασε τις μεταρρυθμιστικές προτεραιότητες για την επόμενη τετραετία στον τομέα Υγείας για την Ατζέντα 2.0 του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών. Στην 34χρονη επαγγελματική του δραστηριότητα σε Ελλάδα και Γερμανία υπήρξε διευθύνων σύμβουλος φαρμακευτικής εταιρείας, διοικητής υγειονομικής περιφέρειας, ιδρυτής της πρώτης στην Ελλάδα εταιρείας κατ' οίκον νοσηλείας και project leader για φαρμακευτικά προϊόντα παγκοσμίως.

Στέγη Μάρκου Δραγούμη

Μαιζώνος 38, Αθήνα

T: +30 210 5238373

www.kefim.org

info@kefim.org

[facebook.com/kefim.org](https://www.facebook.com/kefim.org)

twitter.com/kefim_org

gr.linkedin.com/company/centerforliberalstudies

[youtube.com/kefim](https://www.youtube.com/kefim)